

poetike: milan konjović

Konjovićeva ova godina je naročita. Nije isključeno da će jednog dana ta Konjovićeva 75-ta godina biti razmatrana, potpuno zasebno, kao vrhunac njegovog životnog dela. . . Počela je u proleće velikom uvertirom, pet mrtvih priroda sa cvećem, zatim se nastavlja sa (dosad 18 pejzaža), ozon ideograma, i kako što slikar izjavljuje produžice ujesen sa obaranjem i razlaganjem aktova da se ova važna godina, velik krug Konjovićev možda zatvori u zimskim mrtvim prirodama, koje će, kao sada već sve Konjovićeve slike, biti apsolutno tamne sa puno svetlosti, skoro već sirovo bele. . .

Od sedamdeset prve, u poznim godinama slikanih ozon pejzaža, o kojima sam pisao sa velikim oduševljenjem, povodom njegove beogradske retrospektive, evo, stižu do potpunosti, do maksimuma, da bi krunisale životno delo.

U njima ne samo da gradira do znaka plavičasto – beli nebeski svod, – jer Konjović postiže sve gradiranjem nego i sunčanu loptu kojoj mogu prići samo rečima Madachevim:

»Sunce, krvava kuglo«.

Zanimljivo bi bilo redom razmotriti sunčane lopte životnog dela, one su nešto teško, sirovo, ali na ovim poslednjim slikama posebno su plastične, kao mozaik slagane što nimalo ne šteti celini. . . Plava na slikama sveća: postelna je, azurna. Na pejzažima: prevazilazi poznate Konjovićeve plave, azurne i slovačke plave pariskog ateljea, ipak moduliraju u njo.

U novijoj ozonskoj fazi bitno je da u plavoj boji svetlucaju i posebno se izdvajaju dva pola: crni i beli, o čemu je nekada Van Gogh toliko raspravljao. Prilikom provale oblaka plava boja je istovremeno i crna i bela. I do sada je on srućivao plavetnilo neba, i belinu oblaka na zemlju, na drveće, na salaše, na ljude i kamare, od nekog vremena, na dole upućeni češljasti znaci osamostalili su se sa suncem u središtu. Postali su samostalni frizevi.

Ja vidim već krečno bela nebesa.

Na novoj slici *Sunčana lopta, kamare*, mogu to već tačno i da pokazem, mogu čak i da zaokružim tu veliku, sirovu, krečno belu pukotinu, što tako važnu ulogu igra u Konjovićevom životnom delu, slično onoj žutoj brazdi na Tintorettovoj Golgoti koju je Sartre primetio. . . Užarena sunčana lopta i beli grom na crnom nebu, možda će biti potonja Konjovićeva formula. . .

Stojim tu među slikama, u središtu leta hteo bih da progovorim da kliknem:

još, još! još!

ali ćutim, verujem da kao godišnja doba tako se i ovde smenjuje sve.

arg na rasini

milosav mirković

POKLONJENE TESTERE

A, Direru

Nedužni, zalutali i nestali
Sa visokim čelima lovokradice,
Badžasti, krivonogi i mali
Prašinom prelivajući lice,
Dolaze vrcakvim dečjim dohom
Svirajući u frule ko nesaniće
I snivajući rođenje nepogode
Dok usov teče iz jošanice. . .

BESKUĆNICI

Kad se odvoji čovek od kuće
Ne zna za ponoć, ni za svanuće.

Kad se odvoji od kuće žena
Gde su joj dojke, gde ramena?

Kad se odvoje deca gola
Šta im je škola besanog bola?

ARG NA RASINI

Ucvala prestonica
Nesaniće moje
Mirisi konopljarki
I kosača poponca
Zagrža reka u nerodici
Rasina budna udovica
Obnoć i obdan
Gomilanje mora i mora
Ozračivanje jezera
Žestoko zdravlje riba
Pilića i dviski
Ostaci bezdana u ćutanju
Ostaci ćutanja u bezdanu
Pre prvih petlova nesanića
Pre trećih pasa posanića
Lakše prolaziš
Kroz srce jednog vuka
Nego kroz srce jednog čoveka
Poezija u otkosima
Smiraj po smiraj beskraj
Dečija ruka opisuje
More u zagrcutoj ruži
Ruži od plamena
I ruži od pepela
Nalik na prirodu poezije
Držimo se za ruke
Nalik na klisuru
Bacamo perje jarebica
Pauna i jastreba
Orao će te usniti
U zoru Sretenja
Grlica će baciti
Sidro opomene
Perje miriše na kosače
Na konopljarku
I na duvače stakla
Na doručak u snegu
I na večeru drvoseče
Ucvala prestonica
Precvetali moreuzi
Smiraj po smiraj beskraj
Rasina poranila
Da vodu vodom pije
Ostaci bezdana u ćutanju
Ostaci ćutanja u bezdanu